7/4519 -4-
643

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SAYI :B.02.0.010/ 031-828 **2../..7../2001**
KONU:

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: a) TBMM Başkanlığı Genel Sekreterliğinin 21.06.2001 gün ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/4519-10937/25544 sayılı yazısı.
b) Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğünün 24.06.2001 gün ve B.02.0.KKG.0.12/106-535-3/3108 sayılı yazısı.

Şanlıurfa Milletvekili Yahya AKMAN'ın, Sayın Başbakana tevcih ettiği Sayın Başbakanında kendileri adına tarafımdan cevaplandırılmasını istediği yazılı soru önergesi incelenmiş olup; soru önergesine verilen cevaplar yazımız ekinde gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Mustafa YILMAZ
Devlet Bakanı

EK:1 (13 Sayfa)

DAĞITIM:
Gereği İçin :
TBMM Başkanlığına

Bilgi İçin :
Başbakanlığa

7/4519 -5-
644

SORU 1:

CEVAP: GAP Master Planı'nın 1990-2005 dönemi sonu itibariyle belirlediği hedef ve büyüklüklere ulaşabilmek için yapılması öngörülen kamu yatırımlarının finansman ihtiyacı 2001 yılı sabit fiyatlarıyla toplam 17 katrilyon 541 trilyon 589 milyar TL'dir.

GAP kapsamında 2000 sonuna kadar, geçici ilk sonuçlara göre, toplam yaklaşık 8 katrilyon 090 trilyon 493 milyar TL harcama yapılmış ve nakdi gerçekleşme % 46 düzeyine ulaşmış bulunmaktadır.

GAP'ın toplam proje maliyeti ve 2000 yıl sonu itibariyle yatırım gerçekleşmeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo: GAP Proje Maliyeti ve Sektörel Nakdi Gerçekleşme

2001 Yılı Fiyatlarıyla (Milyar TL)

	TOPLAM MALİYET (İHTİYAÇ)	**2000 SONUNA KADAR KÜM. YATIRIM**	**GERÇEK. YÜZDESİ (%)**
EKONOMİK SEKTÖRLER			
- Tarım	5 309 208	767 977	14.5
- Madencilik	407 165	405 948	99.0
- İmalat	783 845	317 927	40.6
- Enerji	5 640 586	4 355 250	77.2
- Ulaştırma-Haberleşme	3 883 269	1 259 582	32.4
- Turizm	29 480	7 202	24.4
TOPLAM	***16 053 553***	***7 113 886***	***44.3***
SOSYAL SEKTÖRLER			
- Konut	169 682	59 695	35.2
- Eğitim + Sağlık	465 319	371 652	79.9
- Diğer Kamu Hizmetleri	853 035	542 260	63.9
TOPLAM	***1 488 036***	***976 607***	***65.6***
GENEL TOPLAM	**17 541 589**	**8 090 493**	**46.1**

NOT: 2000 yılı fiyatları deflatör = 1.18 kullanılarak 2001 yılı fiyatlarına çevrilmiştir.

Fırat Havzası ve Dicle Havzası projeleri olmak üzere iki gruptan oluşan GAP Su Kaynaklarını Geliştirme Projesi kapsamında 22 baraj, 19 hidroelektrik santralı inşaası ile 1.7 milyon ha'nın üzerinde arazinin sulanması ve 7460 megavatın üzerinde bir kurulu kapasiteyle yılda 27 milyar kilovatsaatlik hidroelektrik enerjisi üretilmesi öngörülmüştür.

7/4519 -6-
645

2000 yılı sonu itibariyle, GAP kapsamında toplam 12 baraj tamamlanmış ve 6 hidroelektrik santrali işletmeye açılmış durumdadır. Kurulu kapasite olarak 4782 MW (Megavat)'a ulaşılmış ve toplam 215 080 ha alan sulamaya açılmıştır.

SORU 2:
CEVAP: Haziran 1998'de alınan Bakanlar Kurulu kararı ile GAP'daki tüm yatırımların tamamlanması için 2010 yılı hedef yıl olarak belirlenmiştir. GAP İdaresi, belirlenen hedef yılı itibariyle yapılacak tüm çalışmaların planlanmasının yanı sıra, ortaya çıkan yeni kavram ve yaklaşımları da içerecek şekilde GAP Master Planı'nın revize edilerek yenilenmesi amacıyla çalışmalarına başlamıştır.

SORU 3,4:

CEVAP: 2001 Yılı Yatırım Programı'nda GAP'a, 388 trilyon 887 milyar TL tahsis yapılmıştır. Bu tahsisin 237 trilyon 813 milyar TL'si tarım, madencilik, enerji, ulaştırma-haberleşme ve turizm gibi ekonomik sektör yatırımları için; 101 trilyon 074 milyar TL'si ise konut, eğitim, sağlık ve diğer kamu hizmetleri gibi sosyal sektör yatırımları için ayrılmıştır.

1990-2000 dönemi boyunca GAP kamu yatırım tahsislerindeki yıllık gelişme eğilimi incelendiğinde, ilk iki yıl hariç GAP'a toplam kamu yatırım kaynaklarından yılda ortalama 7.3 oranında pay ayrılmıştır.

2001 yılında ise fonların bütçeye dahil edilmesi ve istikrar programı uygulamaları kapsamında yatırımların kısıtlanması nedeniyle GAP kamu yatırımlarının ülke içindeki payı toplam tahsislerde bir önceki yıla göre % 32 oranında azalarak % 4.9 olmuştur.

SORU 5,6:
CEVAP: Şanlıurfa İlinde Yabancı Sermayeli Yatırımlar:

1. SUBOR Boru Fabrikası (Fabrika inşaatı ve makine montajı bitti.)

- Cam Elyaflı + Reçine + Kum
- 10 cm'den 270 cm'ye kadar boru üretecekler. Proje'nin devamında 350 cm çapına kadar üretim yapılması planlanmakta..
- Sulama, atık su, içme suyu amaçlı.

Proje Tutarı: 18 milyon $
Yabancı ortaklar : OWENS&CORNING CO. % 40 (ABD)

Yerli Ortaklar : YAPI MERKEZİ A.Ş. % 40
FERNAS İNŞAAT LTD.ŞTİ. (Batman) % 20

2.GATEKS İplik Dokuma Sanayi ve Ticaret (Üretimde)

- İplik ve Dokuma Tesisi
- % 3'ü Yabancı Sermayeli (İsviçre kaynaklı)
- Türkiye Grubu-Profilo
- 15 milyon $'lık yatırım

3.GAPROPARK (**Araştırma aşamasında**)
Ortaklar: Alarko Holding (Türkiye) ve Amerikalı bazı işadamları

Çok yönlü entegre tarımsal bir proje kapsamında hem bölge çiftçisi eğitim, hem yeni teknoloji transferleri, hem yüksek istihdam hem de tarımsal ve hayvansal gıda üretimi hedeflenmiştir. Böyle bir teknopark için geniş bir araziye ihtiyaç vardır, ve şu an için uygun bir arazi araştırması yapılmaktadır.

Adıyaman'daki Yabancı Sermayeli Yatırımlar:

1. Sitrik Asid Fabrikası (Fizibilite tamam, arazi tahsisi çalışmaları yapılıyor)

Yatırım Tutarı : 40 milyon $		Pay
Ortaklar:	1. GADOT Co.(İsrail)	50%
	2. HYGEA Cem Bozkurt ve Mehmet Günyeli	50%

Mardin'de Yabancı Sermayeli Yatırımlar:

1. Özhan Kimya San.. (Üretimde)
Mardin Serbest Bölgesi'nde, %5 İtalyan ortaklı firma günde 30 ton kapasiteyle deterjan üretmektedir.

Gaziantep'te Yabancı Sermayeli Yatırımlar:

24 yabancı sermayeli firma (Irak,Suriye, Sudi Arabistan,İran,İspanya,) ticaretle uğraşmaktadır. Ayrıca, KONUKOĞLU-YTONG ortaklığında bir yapı malzemeleri tesisi yapılmaktadır.

GAP İdaresi'nin kuruluş kararnamesi olan 388 sayılı K.H.K ile, İdare sadece GAP Bölgesi'nde imar planları ve değişiklikleri yapma-yaptırma görevi ile ilgili kurum ve kuruluşlarca yapılan ve yaptırılan imar planları'nın onaylanması yetkisi verilmiştir.

Bu kararname çerçevesinde İdare GAP Bölgesin'deki toprak alım-satım işlemleri için bir başvuru kurumu olmadığından GAP İdaresi'ne yapılmış herhangi bir başvuru bulunmamaktadır.

SORU 7:
CEVAP: Bölge'de son on yılda hızla artan oranda pamuk ekimi yapılmasına bağlı olarak aşırı ve bilinçsiz sulamanın sürdürülmesi taban suyunun yükselmesine ve bunun sonucunda toprakta tuzlanmanın artmasına neden olmaktadır. Taban suyunun yükselmesiyle yeraltı suyu tablasının kirlenmeye daha açık hale gelmesi ve dolayısıyla yeraltı suyundaki tuz miktarının artması ile elektriksel iletkenlik de yükselmektedir. Bunun yanında, sulama alanlarının drenajının sağlıklı bir çözüme kavuşturulamamış olması Bölge'nin sulu tarım yapılan arazilerinde sulamadan dönen suların tekniğine uygun bir biçimde uzaklaştırılamamasına neden olmaktadır.

GAP Bölgesi'nde yer altı su kaynaklarına ilişkin henüz bir kirlenme sorunu olarak nitelenebilecek bir durum gözlenmemekle birlikte, özellikle kentsel yerleşim birimlerinin atık sularının ulaştığı noktalarda yöresel bazı su kirlenmelerinden söz etmek olasıdır.

GAP Bölgesi'nde su kirlenmesinin önlemesine yönelik çeşitli çalışmalar söz konusudur. Bu amaçla, Su Kirliliği Kontrol Yönetmenliği" gereğince koruma alanları oluşturulmuştur. Ayrıca üretici kesimi bilinçlendirici çalışmalar yapılmaktadır.

SORU 8:
CEVAP: GAP Master Planı revizyon çalışmaları kapsamında , Bölge'deki yatırımcıların sorunlarını en iyi şekilde anlayıp çözüm üretebilmek için katılımcı metod uygulanmış sorunların ve çözümlerin tamamen katılımcılar tarafından belirlenmesine dayanan bir teknik kullanılmıştır. Bu çerçevede 20-24 Kasım tarihleri arasında Gaziantep, Adıyaman, Şanlıurfa, Mardin ve Diyarbakır illerinde birer gün süreyle toplantılar yapılmıştır. Toplantılara Ticaret ve Sanayi Odalarına bağlı girişimciler davet edilmiş olup katılımcıların çoğunlukla imalat sektörü girişimcileri olduğu gözlenmiştir.

Bu toplantılar çerçevesinde ortaya çıkan ve aşağıda belirteceğimiz problemlerin çözülmesi halinde Bölge'de yatırım ortamının daha uygun hale geleceğini düşünmekteyiz.

A.Elektrik iletim hatlarının yetersizliği

Büyük kısmı baraj ve hidroelektrik santrallerden oluşan ve toplam maliyeti 32 Milyar Dolar tahmin edilen GAP'a bugüne kadar 14.8 Milyar Dolar

eşdeğerinde harcama yapılmış bulunmaktadır. Kamulaştırma bedelleri ise ayrıca ödenmektedir. Ancak, özellikle Bölge'nin doğusundaki enerji iletim hatlarının yetersizliği nedeniyle, sağlanan büyük elektrik enerjisi üretiminden yararlanılamamaktadır. Sözkonusu hatların standartlara uygun hale getirilmesi için sadece 50 Trilyon TL. civarında bir yatırıma ihtiyaç bulunduğu düşünülürse, problemin büyüklüğüne karşın çözümünün ne kadar kolay olacağı anlaşılmaktadır. İletim hatları tamamen yerli tasarım, malzeme ve işçilikle yapılabilmektedir. İnşaat süresince Bölge'deki istihdam sorunu, geçici de olsa, bir ölçüde çözülmüş olacaktır. Elektrik enerjisiz sanayi düşünülemiyeceğinden bu küçük sorunun öneminin çok büyük olduğu açıktır. TEDAŞ'ın özelleştirilmesi halinde, yaygın kaçak elektrik kullanımı da önlenerek sorunun kısa sürede çözülmesi beklenmektedir.

B. Arazi tahsisinde engeller

4325 Sayılı OHAL Bölgesi'nde ve Kalkınmada Öncelikli Yörelerde İstihdam Yaratılması ve Yatırımların Teşvik Edilmesi yasasında "yeni yatırımlara devlet bedelsiz arazi tahsis eder" hükmü 3083 sayılı Tarım Reformu Kanunu ile çeliştiğinden bu kapsama giren yerlerde uygulanamamaktadır. Sözkonusu yasada tüm il alanı "tarım arazisi" kapsamına alınmış ve 7. Madde hükmü ile uygulayıcı kuruluş olan Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'nün tasarrufuna bırakılmıştır. Anılan maddedeki, dağlık ve kayalık araziler de dahil olmak üzere tüm alanı kapsayan "tarım arazisi" deyiminin "1.,2.,3.ve 4. derece tarıma elverişli arazileri kapsayan "tarım toprakları" olarak değiştirilmesi sorunu büyük ölçüde çözecektir. Sözkonusu tanımlar 3083 sayılı yasanın 2. Maddesi (b) ve (g) fıkralarında yer almıştır.

Aynı yasada uygulayıcı kuruluşa geçen arazilerin tasarrufu ve tahsisini düzenleyen 7. Madde'nin, diğer kamu kuruluşlarına ve Hazine'ye arazi devirlerini kolaylaştırıcı şekilde düzenlenmesinde fayda görülmektedir.

C. SSK primleri

4325 Sayılı yasaya göre SSK işveren hissesi yeni yatırımlarda Hazine Müsteşarlığı'nca karşılanmaktadır. Sigortasız çalışmanın çok yaygın olduğu Bölge'de, bir süre için, SSK işveren hissesinin alınmaması kamu için önemli bir gelir kaybı olmayacak, buna karşın çalışma ortamını, kayda alınan işçi sayısını ve yatırımları olumlu yönde etkileyeceği gibi haksız rekabeti de ortadan kaldıracaktır.

D. Irak ambargosu

Irak Ambargosu'nun Bölge ekonomisine etkisi kaybedilen ihracatın çok ötesindedir; ihracat kaybının yanısıra transit ticaretten sağlanan gelir ve istihdam büyük ölçüde yitirilmiştir. Ürdün'e sağlanan imtiyazlar veya bu ülkenin uygulamaları tarafımızdan adapte edilebilir. Bilindiği gibi BM Şartının 50.

Maddesi'ne göre Ürdün'e sağlanan "ticarette esneklik ve kolaylıklar" Türkiye'ye sağlanmamaktadır.

E. Finansman yetersizliği

Finansman kaynaklarının yetersizliği bilinmektedir. Birçok ülkede özel sektör yatırımlarının finansmanında "Risk Sermayesi" fonlarının büyük yarar sağladığı görülmüştür. Girişimci sermayeleri ile oluşturulan bu tür fonların ülkemizde de uygulanabilir hale gelmesi için bazı yasal düzenlemelerin yanısıra başlangıç için "çekirdek" oluşturulması süreci hızlandırabilir.

SORU 9:
CEVAP:

Dünya'da son yıllarda kalkınma konularının gündemine sürdürülebilirlik, yaşam kalitesinin iyileştirilmesi ve katılımcılık ilkeleri girmiştir. Bu yeni ilkeler çerçevesinde GAP İdaresinin yapmış olduğu uygulamalardan edindiği deneyimler GAP'ta insani kalkınmayı ön plana çıkarmıştır. Bunun bir diğer anlamı, Proje'den etkilenen halkın Proje'nin her aşamasına etkin katılımının yer sağlanmasıdır. Bu bağlamda 1989 yılında hazırlanan GAP Master Planı'nın, değişen bölge, ulusal ve uluslararası şartlar ile yenilikçi planlama değerleri ışığında yenilenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Yasal olarak GAP Bölgesi'nin planlama, uygulama ve koordinasyonundan sorumlu olan GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı Bakanlar Kurulu tarafından Projenin 2010 yılında tamamlanması ile ilgili planları hazırlamakla görevlendirilmiştir.

Yeni Plan "katılımcı planlama" temel kabulü çerçevesinde hazırlanmıştır. GAP İdaresi'nin on yıl boyunca Güneydoğu Anadolu Bölgesinde uygulamış olduğu projelerden edindiği deneyimlerden ortaya çıkan katılımcı planlama metotları,yeni plan hazırlama sürecinde dikkate ele alınmış ve irdelenmiştir.

Bu çalışmanın bir amacıda, GAP Bölgesi'ndeki esnaf ve sanatkarların, meslek grubu itibariyle, pratikteki uygulamalardan ve yapısal nedenlerden kaynaklanan sorunlarını, çok boyutlu ve bütüncül bir yaklaşımla, ortaya koymak, esnaf-sanatkar kesiminde bölgesel kalkınma ve dayanışma bilincinin oluşmasına katkıda bulunmak, sorunlara çözüm öneri ve perspektiflerinin ve bunlara ilişkin kısa, orta ve uzun vadeli beklentilerin ortaya çıkmasını ve bunların tanınması ve tanıtılmasını sağlamaktır.

7/4519 -11-
650

Bu çerçevede Ekim 2000-Ocak 2001 tarihleri arasında GAP Bölgesi'ndeki 9 ilde etütler yapılmış ve bu çalışmalar 17-19 Kasım 2000 tarihinde Diyarbakır'da yapılan Danışma toplantısı ile geniş bir kesime açılmış, tartışılmış ve aşağıda belirtilen hususlar tespit edilmiştir.

Esnaf Ve Sanatkara Ait Sorunlar Ve Çözümlerine İlişkin Talepler

a) Esnaf ve sanatkarlara uygulanan kredi sistemlerinin yeniden yapılandırılması: faiz oranlarının düşürülmesi, ipotek şartının kaldırılması, kredilerin daha uzun vadeye yayılması, Bölge'deki finans ve servet birikiminin gözetilmesi.

b) Bölge'ye henüz girmekte olan hipermarketlerin küçük esnaf ve sanatkar üzerindeki etkisinin yıkıcı olmayacak düzeyde tutulması için Bölge'de esnaf örgütleri tarafından geliştirilebilecek çok ortaklı şirketleşmeye destek verilmesi.

c) Bölge'nin ekonomik koşulları göz önünde bulundurularak vergi oranlarında ayarlamalar yapılması.

d) Bölge esnaf ve sanatkar birliklerinin dayanışmasının yüksek ve kayıtsız esnaf yanında kayıtlı esnaf sayısının oldukça dikkat çekici olduğu gözlenmiştir. Esnaflık yaşamına ilişkin sosyal, eğitsel, kültürel ve ekonomik etkinliklerin düzenlenmesi (fuar, festival vb.). Esnaf vakfının bu tür etkinlikler gösterebilecek düzeyde TESK ve GAP-BKİ tarafından desteklenmesi.

e) GAP Bölgesi'ndeki Esn.San. Od. Birliklerinin ortak çalışmalarının bir platform biçiminde örgütlemesinin desteklenmesi.

f) Esnaf ve sanatkarların mesleklerini icrasında niteliği artırıcı mesleki eğitim kurumlarının Bölge düzeyinde yaygınlaştırılması.

g) İhalelerde Bölge üretimine öncelik verilmesi. Buna yönelik olarak ihale sisteminde düzenlemelere gidilmesinin desteklenmesi.

h) Bölge'nin kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel imalatının canlandırılması ve yeni imalat sektörlerinin KOBİ kredileriyle desteklenmesi (Diyarbakır'da ipek, bakırcılık, gümüş işlemeciliği; Siirt'te battaniye.)

i) Esnaf ve sanatkarın gelişmesine hizmet edecek her türlü teşvik kredisinin ESOB'lar tarafından denetlenmesi.

j) Dicle Üniversitesi Araştırma Hastanesi ile Bağ-Kur arasında Bağ-Kur üyesi esnaf ve sanatkara sağlık hizmetlerinin verilmesini sağlayacak bir protokolün acilen düzenlenmesi ve 4.10.2000 tarihli KHK'nın yürürlükten kaldırılması (geçmişe ilişkin ödenmemiş primlerin bugünkü -aktüel- raiçten ödenmesi hususu.)

k) Mikro ölçekli işyerlerinde kalfalık eğitimi süresince SSK primlerini işveren payının da (% 50) devlet tarafından verilmesi

I)Habur sınır kapısında cereyan eden ekonomik gelişmelerin Bölge esnaf ve sanatkarının çıkarlarının korunması yönünde kontrol altına alınması.

SORU 10:

CEVAP:

TARIM ALANINDAKİ GELİŞMELER

BİTKİSEL ÜRETİM

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde çeşitli kurum ve kuruluşlar ile özel sektör ve girişimci çiftçiler tarafından dünyadaki birçok yeni tarımsal teknolojiler deneme ve pazara yönelik olarak uygulanmaktadır. Etkin su tasarrufu sağlayan damla sulamadan organik renkli pamuk üretimine kadar pek çok yeni teknolojiler Bölgeye girmiştir.

Başkanlığımız tarafından 1995 yılından itibaren;GAP kapsamında sulu tarım yapan çiftçilere yeni sulama metot ve teknolojilerinin tanıtılması amacıyla, firmalardan hibe olarak elde edilen sulama ekipmanları, seçilen örnek çiftçilere bir veya iki yıllığına sözleşme karşılığı verilmektedir. Ayrıca kurulan tesislerin işletilmesinde çiftçiye gereken yardım sağlanmaktadır. Bu sayede örnek teşkil edecek işletmelerin kurulması ve su tasarrufu sağlayan sulama metod ve teknolojilerinin yaygın olarak Bölge'de kullanılması hedeflenmektedir.

Başkanlığımız tarafından yürütülen GAP Sulamalarının İşletme Bakım ve Yönetim Projesi kapsamında çiftçi arazilerine çiftçilerinde katkısıyla damla sulama ve karık başı delikli boru demonstrasyon alanları kurulmuştur. Amaç sulamaya açılan alanlarda sulama suyunun etkinliğinin arttırılması, aşırı sulamanın ve toprak kirliliğinin önlenmesidir.

Sadece ekim makinesi kullanılarak tarladan anıza kaldırmadan sürekli ekim yapılabilmesini sağlayan teknoloji çiftçilerin kullanımına sunulmuş ve Gaziantep, Şanlıurfa Mardin ve Diyarbakır da demonstrasyonlar kurulmuştur.

7/4519 652-13-

Ayrıca Başkanlığımız tarafından uluslararası araştırma kuruluşları, Üniversiteler ve Sivil Toplum Örgütleri ile birlikte dünyadaki GAP Bölgesi'ne uygun yeni ve etkin tarımsal teknolojilerin uygulanması amacıyla bir dizi araştırma projeleri yürütülmektedir.

Bu kapsamda;

*Sulu alanlarda yetiştirilebilecek ürün çeşitlerinin ve türlerinin tespiti,
*Ürünlerin yetiştirilme teknikleri
*Ortak Makina kullanım ünitelerinin oluşturulması,
*Kendine döllenen bitkiler için Bölge'ye uygun sürdürülebilir tohumluk sisteminin belirlenmesi ve uygulanması amacıyla çalışmalar devam etmektedir.

HAYVANSAL ÜRETİM

GAP Bölgesindeki hayvancılık büyük ölçüde meraya dayalı küçükbaş hayvancılığa dayanmaktadır. Meralarımızın önemli bir bölümünün aşırı otlatma nedeniyle verim kabiliyetleri düşük olduğu için İdaremizce mera ıslahına büyük bir önem verilmekte ulusal ve uluslararası kuruluşlarla müşterek projeler yapılarak meraların optimal verime ulaşabilmesi için çaba gösterilmektedir. Bölgede kış aylarında önemli ölçüde yem açığı oluşmakta bu da hayvancılığı olumsuz yönde etkilemektedir. Bu sorunun çözümü için Dünya Bankasının Ortadoğu ve Kuzey Afrika Bölgesi Kurak Alanlarda Tarımsal Araştırma Merkezi (İCARDA) ile müştereken uygulamaya konan bir proje kapsamında Bölgedeki tarımsal yan ürünlerin değerlendirilmesi ile hazırlanan Yem Blokları ile Bölgedeki yem açığı sorununa çözüm getirilmesi ve mera ıslahı çalışmaları sürdürülmektedir.

Bölge de hayvancılığın nafaka işletmeciliğinden ticari işletmeciliğe dönüştürülebilmesi için sözleşmeli çiftçilik modeli ortaya konmuş Şırnak ve Mardin İllerinden başlanarak İdaremiz ve ilgili illerin Valilikleri ile ortaklaşa GAP Halkaları Modeli Hayvancılık Projesi uygulamaya konmuştur. Sulama dışı alanlarda topraksız ve az topraklı çiftçilere damızlık koyun verilerek gelirlerinin arttırılmasını hedef alan proje ile kültür ırkı koyunculuğun bölgede yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. Proje kapsamında bakım-besleme sağlık konularında tüm yenilikler uygulamaya konulmaktadır.

GAP bölgesinde şehir içi hayvancılığı önemli bir geçim kaynağı olmasına rağmen tekniğine uygun yapılamayan bu faaliyet gerek halk sağlığı ve gerekse çevre kirliliği yönünden büyük bir sorun teşkil etmektedir. Bu hususu dikkate alan İdaremiz Organize Hayvancılık Alanları Modelinin bölgede uygulanması

7/4518 -14-
653

için gerekli, çalışmaları tamamlamış ve ilk olarak Siirt ilinde şehir içindeki hayvanların şehir dışında her türlü modern alt yapı imkanlarına cevap verecek bir organize alanın kurulması için çalışmalara başlamıştır. Bu model önümüzdeki yıllarda diğer illere kademeli olarak uygulanacaktır.

Bölgede mevcut ve GAP ile geliştirilecek su potansiyeli balıkçılık için olumlu bir alt yapı olarak görülmektedir. Bu mevcut potansiyelden azami yararlanmak ve Bölge halkına ek gelir sağlayabilmek için İdaremiz tarafından GAP Bölgesinde su ürünleri üretim ve tüketiminin artırılması etüd projesine başlanmıştır.

Bölgede önemli miktarda aile olumsuz koşullar nedeni ile Bölge dışına göç etmiş son yıllarda sağlanan güven ve huzur ortamıyla geriye göç başlamıştır. Söz konusu ailelere gelir temin etmek ve tekrar ekonomik faaliyetlere katılımlarını sağlamak amacıyla Bölge genelinde Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi kapsamında sözleşmeli hayvancılık faaliyetlerine başlanmıştır.

Ayrıca Bölgede özel sektör yavaş yavaş hayvancılık faaliyetlerine girmektedir. Bu konuda Koç Holding ve ATA Grubu ortaklığı ile Harran Ovasında entegre süt ve besi tesisi kurulmuştur. Tesiste 1200 baş süt sığırı ve 6000 baş besi hayvanı olması hedeflenmektedir. Sistem ABD, Hollanda ve Avustralya teknolojilerinden oluşmakta olup İsrail ile teknik işbirliği yapılmaktadır. İleride yöredeki çiftçiler ile sözleşmeli üretim yapılması planlanmaktadır. Besi için hayvanlar İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinden temin edilecektir.

Bölgede yapılan hayvancılık faaliyetlerinden biri de arıcılıktır. Bu çerçevede GAP İdaresi'nce 1997 yılından itibaren Tarım İl Müdürlükleri ile işbirliği içinde topraksız tarım, bacasız sanayi olarak nitelendirdiğimiz "Arıcılık " faaliyetine başlanmıştır. Dünya sıralamasında ilk beşin içerisine girmeyi başaran bu sektör gelişmeye açık olup ülkemizin gerçek potansiyelinin %25'i civarındadır.

Bu güne kadar Bölge florasının uygun olduğu yerlerde çiftçilere ek gelir sağlamak amacıyla Mardin, Şırnak, Adıyaman ve Batman illerinde arıcılığa başlanmıştır.

Ayrıca Mardin ve Adıyaman illerinde kümes hayvancılığını geliştirmek amacıyla da çalışmalar yapılmaktadır.

7/4519 -15-
654

SORU 11:

CEVAP: Binlerce yıllık uygarlık tarihi içinde oluşan "kültürel mirasın korunması, değerlendirilmesi ve turizm açısından öneminin vurgulanması, GAP kapsamında önemle üzerinde durulan bir olgudur. GAP'ın amaçlarında biri olan sürdürülebilir kalkınma kapsamında, kültürel mirası gelecek nesillere aktarmayı sağlayacak "kültürel süreklilik" de yer almaktadır.

Tarih öncesi çağlardan beri bir çok uygarlığa ev sahipliği yapmış, Verimli Hilal veya Yukarı Mezopotamya olarak adlandırılan ve insanlık tarihinde medeniyetin beşiği olarak bilinen Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, GAP İdaresi, kültür varlıklarının korunması, gelecek nesillere aktarılması ve turizmin canlandırılması amacıyla; "belgeleme", "restorasyon projeleri", "çevre düzenleme projeleri", "kentsel tasarım ve restorasyon projesi", "baraj gölü altında kalacak alanlarda araştırma, kazı ve kurtarma çalışmaları" gerçekleştirmektedir.

Kültür Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, ilgili üniversiteler ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla birlikte yürütülen çalışmalarda GAP İdaresi, kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamakta, hazırlanan projelerin uygulanmasında ilgili Bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları ile üniversitelerin uzman ekiplerinden yararlanmakta, ödenek yetersizliği nedeniyle faaliyete geçirilemeyen projeler için Devlet Yatırım Programı'nda yer aldığı ve bütçe imkanları elverdiği ölçüde katkıda bulunarak işlerin sağlıklı bir biçimde uygulanmasını ve denetlenmesini gerçekleştirmektedir.

Ayrıca GAP İdaresi "İş Tanımlarını" hazırladığı tüm projeler için sadece Devlet yatırım kaynaklarına bağlı kalmayıp, uluslar arası kurum, kuruluşlar ve Sivil Toplum Örgütleri'nden kültür varlıklarına yönelik çalışmalar için gerekli olan finansmanın büyük bir kısmını hibe olarak sağlamak üzere girişimlerde bulunmaktadır.

GAP İdaresi'nin, yukarıda söz edilen amaç ve hedefler doğrultusunda "GAP Bölgesi kültür varlıklarının korunması, kültürel sürekliliğin sağlanarak gelecek nesillere aktarılması ve turizmin canlandırılmasına yönelik gerçekleştirdiği ve planladığı projeler aşağıda yer almaktadır:

TAMAMLANAN PROJELER

A) Zeugma Antik Kenti Acil Kazı ve Kurtarma Çalışmaları

7/4519 -16-
655

B) Birecik Halfeti, Suruç İlçelerinin Taşınmaz Kültür Varlıklarının Belgelenmesi

C)GAP Bölgesi'nde Kültür Varlıklarının Korunması, Yaşatılması ve Tanıtılması Sempozyumu

DEVAM EDEN PROJELER

A) Hasankeyf Tarihi ve Arkeolojik Sit Alanı Araştırma, Kazı ve Kurtarma Çalışması

B) Mardin'de Katılımcı Kentsel Rehabilitasyon Projesi

C) Güneydoğu Anadolu Bölgesi Arkeolojik Yerleşmelerin Taranması Projesi

D) Acırlı (Mardin-Midyat) Sit Alanı Çevre Düzenleme Projesi

E) Şırnak-Cizre Abdaliye Medresesi ve Mem-u Zin Türbesi Restorasyonu

PLANLANAN PROJELER

A)Mardin Kentsel Tasarım ve Restorasyon Projesi

B) Mardin Kasımiye Medresesi Restorasyonu

C) Antik Kentten Yeniden Yerleşime Dara-Anastasiopolis ve Oğuz Köyü

D) Siirt İli Cas Evlerinin Belgelenmesi Projesi

E) Kilis İli Ravanda Kalesi Sağlıklaştırma ve Çevre Düzenleme Projesi

F) Şanlıurfa Şuayb ve Soğmatar Ören Yerlerinin Restorasyon ve Çevre Düzenleme Projeleri

7/4519 -17-
656

G)GAP İlleri'nin Halk Kültürünün Araştırılması ve Yayınlanması Projesi

H)GAP Bölgesi Tarihsel Ev Tiplerinin Korunması ve Yaşatılması Projesi

I)GAP İlleri Kültür Varlıklarını Belgeleme Çalışmaları